SỐ THỨ 1611 NGÀY THỨ NĂM 30 MARS 1922 NĂM THỨ MƯỜI

DEPOT LEGAL INDOCHINE N° 16

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

MỖI SỐ: 0$02

HANOI

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Một năm	6$00	6$80	6$30	6$30
Các làng và Các công-sở	»	8.00	8.00	8.00
Sáu tháng	3.00	3.50	3.20	3.20
Ba tháng	1.50	1.75	1.60	1.60
Một tháng	0.50	0.60	0.55	0.55

	Một năm	Sáu tháng	Ba tháng	Một tháng
Hanoi và các tỉnh thuộc địa Pháp	6$00	3.00	1.65	0.60
Ngoại-quốc	9$00	4.50	2.25	0.75

Les abonnements varient du 1er et du 15 de chaque mois

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
Téléphone n° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0 = 065 de large.

1re page	Une seule insertion. . . . 0$30 la c/m
	Par contrat annuel . . . . .
	Par centimètre et par insertion. . . . . 0$10 la c/m
	Réclame dans la 1re page. . . . 2$ la ligne
	Annonces judiciaires et légales. . 1$50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Bộ Hoàng-Việt tân-luật sửa đổi lại

(Tiếp theo)

Chương thứ tám trong quyển luật tổ-chức các tòa Nam-án nói về việc thi-hành tại Bắc-kỳ các án văn do các tòa Nam-án Trung-kỳ xử. Mỗi khi có một cái án do tòa Nam án Trung-kỳ xử mà phải thi hành tại một tỉnh nào ở Bắc-kỳ thì bản trích-lục cái án ấy sẽ do quan Khâm-sứ Trung-kỳ gửi cho quan Thủ-hiến tòa Nam-án Bắc-kỳ, quan Thủ-hiến sẽ gửi lại cho quan Chưởng-lý tòa Thượng thẩm Hanoi để giao cho quan Chánh tòa án độ nhị cấp ở tỉnh ấy thi hành. Cách thi-hành án ấy cũng theo như là án xử tại các tòa Nam-án Bắc-kỳ.

Chương thứ chín nói về cách thi hành các án của các tòa Nam-án Bắc-kỳ ở trong những hạt nhượng địa của Đại-pháp tại Trung Bắc-kỳ.

Nêu thuộc về dân-sự hay thương sự thì bên được kiện sẽ xin lấy một bản án, theo như điều 137 trong dân-luật tố-tụng pháp rồi đính theo cả các giấy cân-cước của mình để trình quan Chánh tòa án Tây trong hạt mà mình muốn xin thi hành. Quan Chánh tòa án sau khi đã xét các giấy cân cước và bản sao án là đích thực thi phê vào trong bản án ấy để cho thi-hành, mà không cần phải xét đến nguyên-ủy việc kiện là thế nào. Cách thi hành án ấy cũng theo như các án của tòa án Tây trong hạt.

Nêu thuộc về hình sự mà trong án có phạt tiền bồi thường cho người bị thiệt hại, thì người ấy sau khi đã xin bản án sao có chữ ký cho thi hành rồi và đã có đủ các giấy cân cước rồi thì cũng làm theo như cách thức thuộc về dân-sự và thương sự.

Nêu cái án thuộc về hình sự mà chỉ do ông quan có trách-nhiệm phải thi hành thì án ấy phải gửi một bản sao ấy lên quan Thủ-hiến tòa Nam-án để giao cho quan Chưởng-lý tòa Thượng thẩm Hà-nội. Quan Chưởng-lý ấy giờ sẽ giao quan Chánh tòa án Tây trong hạt thi-hành theo như các thể lệ vẫn thi-hành ở trong hạt. Nếu có phạt tiền và tịch biên tài-sản thì tiền ấy sẽ nộp vào công-khố Bắc-kỳ. Nêu trong khi thi hành án ấy mà có gặp sự gì bất kỳ thì tòa án trong hạt sẽ được quyền thẩm-phán.

Đó là nói qua về ba điều mới bổ thêm vào trong quyển luật tổ chức các tòa Nam-án mà bộ cũ chưa nói đến, còn ba quyền dân-sự và thương sự tố tụng pháp hình-luật và hình-sự tố-tụng pháp, tuy cái cốt vẫn như cũ nhưng hình thức cũng thay đổi nhiều.

Như quyển dân-sự và thương-sự tố-tụng pháp cũ chia làm hai chương và 110 điều thì quyển mới này thêm ra cả thảy những bảy chương và 373 điều nghĩa là thêm hơn một gấp ba. Nhưng độc giả chớ thấy nói thêm nhiều như vậy mà đã nghĩ là bộ luật cũ sửa đổi lại khác hẳn trước hoặc là gia thêm những điều khó hiểu, khó thi hành đâu. Những điều thêm đó toàn là những việc tối yếu trong tố tụng pháp ở các tòa Nam-án cả, mà nhờ về sự thí nghiệm trong mấy năm nay, các quan thẩm-phán đã xét ra là bộ cũ còn có điều khiếm khuyết. Chương thứ nhất trong bộ mới chia làm bảy tiết và 430 điều nói về việc phát đơn thỉ hoặc đơn tố cũng như quyển cũ, song có thêm một tiết riêng nói về thủ-tục phụ-đái nghĩa là trong khi đang có việc kiện mà lại xảy ra những việc phụ ngoài nữa cũng phải xét đến như là việc bảo thủ, việc rút đơn, việc đòi ra dự sự, việc tự ra can thiệp, việc phát thệ, việc giả dối, toàn là những điều mới ở trong luật mà cần phải giải qua cái nghĩa nó ra thế nào cho dễ hiểu.

Như trong lúc đương kiện, mà một bên đương sự sợ rằng cái hoa lợi nó sinh ra việc kiện, hoặc đã gặt hái rồi, hoặc còn ở trên cây mà bị người ta lấy đi mất, thì bên đương sự ấy có thể xin tòa án giao hoa-lợi ấy cho một người đệ tam, hoặc là hoa-lợi ấy đem bán đi mà tiền thì ký tại phòng lục-sự tòa án cho đến ngày có án quyết nghị là của bên nào.

Còn sự rút đơn là cái quyền của bên nguyên được xin đình việc kiện lại, hoặc là khai miệng tại tòa, hoặc là khai bằng đơn. Khi tòa nhận cho rút đơn rồi thì người xin rút đơn không được kiện đến việc ấy nữa và phải chịu cả tiền phí tổn về việc rút đơn. Lại trong khi đương hồi việc kiện chưa xong, mà tòa xét ra cái việc ấy có can thiệp đến người đệ tam nữa mà là người Nam-Việt, thì quan Chánh tòa án có thể đòi ra hỏi như là người có việc kiện vậy. Bởi thế gọi là đòi ra dự sự.

Đòi với khoản Đòi ra dự sự thì có khoản Tự ra can thiệp là cái quyền của người có quyền-lợi ở trong việc kiện đang hỏi, được ra mà xin tiêu cái án đi.

Khoản mới nữa ở trong bộ dân sự thương sự tố-tụng pháp là việc phát thệ. Như là hai bên kiện nhau thì một bên hoặc tòa-án có thể bảo một bên thề để làm tin về cái việc đáng kiện để cho tòa theo đó mà xử. Sự thề ấy là tùy ý đôi bên không bên nào phải bắt buộc cả.

Tiết sau cùng nói về một cách tiêu án, hủy án, sự xin tiêu của người đệ tam sự giải thích án văn. Trong những cách ấy thì có việc xin tiêu án của người đệ tam và việc giải thích án văn là luật cũ chưa nói đến. Như một người tuy không can thiệp gì đến việc kiện mà cái án kiện ấy lại có thể liên hại đến quyền-lợi của mình thì được xin tiêu án ấy đi, bởi thế mà trong luật gọi là sự xin tiêu của người đệ tam.

Khi một cái án đã xử trung-thẩm rồi hay là không thể xin tiêu xin kháng được nữa mà có câu gì lẫn nghĩa hoặc những câu trong phần nhau, hoặc nữa là nhầm nhặt thì đôi bên đều có thể xin tòa giải thích lại cho rõ nghĩa ra, nhưng không được thêm vào trong án những điều gì khác cả.

Chương thứ hai nói về cách thi-hành các án văn là: các điều lệ chung phải theo, quyền thẩm-phán của các tòa án, những tài-sản gì được tịch-biên và những tài sản gì không được tịch-biên, về các chưởng tòa (huissiers), các giấy tống đạt và mệnh-lệnh, việc sai áp các động sản, hoa quả còn dính ở cây đem bán để lấy tiền trả cho chủ nợ, việc sai áp chế chỉ nghĩa là một người chủ nợ có án tòa cho thi-hành thì phàm các hàng hóa tiền bạc hay là những động-sản gì khác của người mắc nợ hiện đang ở trong tay một người đệ tam, có thể xin ngăn cấm người đệ tam ấy không được giao cho người mắc nợ. Hai tiết cuối nói về sự bán các động sản và sự bắt giam nợ.

Chương thứ ba nói về mấy cách tố-tụng riêng toàn là những điều trong bộ luật cũ không có, là việc sai áp bảo lưu nghĩa là lưu các động-sản cùng những hoa lợi của một người thuê thật chưa có tiền trả cho người chủ; việc sai-áp sách hoàn nghĩa là cái quyền của một người chủ nợ được đòi lại các sản vật mà hiện nay đang ở trong tay một người khác; cách các làng ở Bắc-kỳ đi kiện thế nào vân vân...

Chương thứ năm nói về phép phê-chuẩn vào đơn và cách khẩn cấp thẩm sát. Chương thứ sáu về chức trách của các tổng lý trong việc hòa giải. Chương thứ bảy và cuối cùng nói về các phiên tòa phải mở ở trước công chúng, cách làm án văn, cách phát các bản trích-lục trong án-văn, về các ngày lễ không được gửi giấy tống đạt hay là thi-hành án-văn, về sự quan Chưởng-lý kiểm soát các án văn, về sự tuân cảnh ở trước tòa án, về sự thi hành những điều trong luật này cùng là cái giá tiền về việc án mà quan Toàn-quyền sẽ định.

(Còn nữa) Ph. b. L.

ÂU CHÂU ĐIỆN TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 29 Mars 1922.

Hội đồng các quan Thượng-thư

Các quan Thượng-thư đã quyết nghị rằng M. Barthou, Thượng-thư bộ tư-pháp, và M. Colrat phó Thượng-thư tại bộ tổng-trưởng tòa Nội-các sẽ chủ trương phái bộ đại-pháp tại cuộc hội-nghị Gênes. Trong phái-bộ sẽ có ba nhà giám-định chuyên-môn. Đến ngày thứ tư các quan Thượng-thư sẽ cử ba nhà giám-định ấy. Nhiều báo-chương nói rằng có 8 khi quan Millerand đi du-lịch ở Bắc Phi-châu về, thì quan Poincaré sẽ đến dự cuộc hội-nghị Gênes.

Tại Nguyên-lão nghị-viện

Nguyên-lão nghị viện đã bầu về các số tiền ứng cho nước Đức. Viên dự thẩm ấy nhân vì M. Béranger có nói rằng: nước Pháp không có thể ứng tiền mãi cho nước Đức về số tiền trợ cấp, và số tiền bồi-thường.

Ông có nói: Năm ngoái hai mươi tám nghìn triệu về số chi thu thường, nước Pháp lại còn phải chi hai mươi hai nghìn tr ệu để dùng về các khoản trợ cấp và bồi thường. Hiện nay nước Pháp chưa được Hoà đồng nào về số bồi thường. Nước Pháp phải tự bỏ tiền ra mà chi vào việc tu phục các miền giải thoát, và chi vào các khoản trợ cấp, ấy thế mà nước Đức cứ kiếm cách mà trốn nợ, nay không thể để mãi như thế nữa.

Ngày kỷ niệm nhà văn-sĩ Mistral

Ngày hôm thứ hai tại Naillannes (Bouches du Rhône) đã làm lễ kỷ-niệm năm thứ tám nhà văn-sĩ Mistral. Nhân-dân đến dự lễ đông lắm.

Nhà mạo hiểm Bruneau de Laborie

Nhà mạo-hiểm Bruneau de Laborie mới trở về Paris. Ông đã du-lịch xứ Soudan nhất là miền Tchad. Từ đó ông lại đi Niger. Ở đây ông sang sa mạc Sahara từ Nam chí Bắc, qua Agadès, Tuvarets, Tamannasset. Đ ợc nơi sau này, ông có dịp viếng phần-mộ cha Foucault và phần mộ tướng-quân Laperrine ở In Salah. Ông khởi-hành ở Zinder được ba tháng rưỡi thì tới Alger.

Việc nước Hoa kỳ

Nguyên-lão nghị-viện Hoa-kỳ đồng-thanh tuy-chuẩn những khoản phụ của bản giao-ước bốn nước. Trong các khoản phụ ấy có nói khi nào giải quyết xong các vấn đề quan hệ về quyền lợi của nước Hoa kỳ đối với các đồng minh trước buổi chiến-tranh và nước Đức thì bản giao-ước về các vấn-đề Thái-bình-dương mới có thi hành.

Tòa Trị-sự hội Vạn-quốc

Tòa Trị-sự hội Vạn-quốc hội-nghị kỳ bất thường ở Paris đã ghi lời chánh-phủ nước Ý bản việc cử các đại-biểu của các bộ đồng chuyên-môn, và của bộ Thương-kỳ hội Vạn-quốc đến dự cuộc hội nghị Gênes. Tòa Trị-sự đã cho phép bộ Thư ký thi-hành mọi phương sách để hay mọi ý kiến về các vấn-đề của tòa Trị-sự hỏi đến.

M. Léon Bourgeois có đại diện nước Pháp đọc lời bế-mạc sau này:

Người đại biểu của chánh phủ Pháp xin đại diện chánh-phủ Pháp nhắc lại rằng chính phủ Đại-pháp đã công-bố rằng cử như ý chánh-phủ Pháp đảng lễ hội Vạn-quốc phải trông nom việc thi-hành các lời của hội-đồng quyết nghị, về những vấn-đề trong cái giới hạn chức vụ của hội Vạn-quốc, trừ ra khi hội-đồng quyết nghị thế nào khác thì không kể.

Đại-tướng Joffre

Đại-tướng Joffre cùng phu-nhân từ Nhật bản đã tới Gia-nã-đại. Nhân-dân hoan hô đại tướng đông lắm.

Phái bộ nước Nga

Ở Riga có tin gửi đến nói rằng ngày 23 Mars bộ lĩnh sự của nước Lett-onie ở Moscou đã kiểm-duyệt giấy thông-hành của các viên phái bộ Xo-viết đến dự cuộc hội nghị Gênes. Tổng-trưởng phái bộ là M. Tchitcherine.

Quốc trái Đại-pháp 3·/· 56,80. — 4·/· 1918 64,25. — 5·/· 78,95. — 5·/· 1920 94,75. — 6 /· 1920 94.

Văn miếu Hà nội

Giữa chốn phồ-phường mới-mẻ, nhân-vật tân kỷ, là chốn Thăng-long Đế đô ngày trước đã đổi làm thành-phố Hà-nội được vài bốn mươi năm nay nay, có một nơi cổ-kính rất bát-ngát mênh mông, vững rộng suốt trong một khoảng đất kể đến mười mẫu có lẻ, ở về phía tây-bắc thành. Ấy chính là nơi Văn miếu Hà-nội mà ta thường gọi là Gam, người qui-quốc thường gọi là *Pagode des Corbeaux* = Đền-quạ vậy. (Gọi là Gam: tức nghĩa rằng nơi đó khi xưa tức là nơi Quốc-tử-giám của ta; gọi là Đền-quạ: tức nghĩa rằng khi người Qui-quốc mới bước chân vào thành Hà-nội, thường thấy quạ bay đậu đen ngòm cả các cây ở đấy, nhân thế, lấy cảnh quạ mà đặt tên Đền.

Một cái đồ cổ rất có bảy ở ngay giữa chốn toàn-thị những đồ kim rất kim, một cái cảnh-tượng rất tịch mịch u-minh bảy ở ngay giữa chốn rất phồn tạp náo-nhiệt, thì đã là chẳng muốn khoe-khoang vì những cái mỹ-miều rất thơm-tho quê-trọng về bội đi-vẳng của chốn ấy ra đấy, ta tưởng cũng nên vì cái tuổi hạc mình rùa vì cái chức-vị chốn ấy là một bậc đàn-anh lão mạo bây giờ, mà kể qua cái lịch sử, tả qua cái cảnh-trí chốn ấy ra đấy, cũng gọi là phô một câu chuyện cổ trong cái thời-kịch tối tân buổi ngày nay vậy.

Văn-miếu Hà-nội là một nơi rất cổ ở chốn Thăng-long cố-đô này: Hồ Lăng-bạc nay đã biến thành vũng hồ Tây, núi Nùng-sơn nay đã biến thành chỏm đất đó, sông Tô-lịch nay đã chỉ còn như một cái lạch nước con thành Đạ-la nay đã chỉ còn như một khúc đê hủy... Ấy bao nhiêu những cái cảnh-tượng cổ-tích, hoặc thượng cổ hay thượng thượng-cổ văn vân, mà ta có thể tóm gọi là cùng tại « bạn cổ » với chốn Văn-miếu Hà-nội ta ấy cũng đều đã không tránh khỏi cái công-lệ trong cuộc đào bể biến-thiên của Tạo-hóa mà đã thành ra vật đổi sao dời nhiều rồi: Cho hay rằng chốn Văn-miếu Hà-nội ta đứng đã là thọ lắm mà là một nơi cổ lắm thay!

Tính tuổi ra thì Văn-miếu Hà-nội ở nay kể đã thọ hơn ông Bành-tổ liền ngót nửa thế kỷ, nghĩa là từ lúc có đến nó đã được dăy chẵn trăm năm. Khởi lập nên từ đời vua Thánh-tôn nhà Lý, giữa hồi tháng tám mùa thu năm Thần-vũ thứ hai (tức thứ canh-tuất) theo Dương-lịch tức là giữa năm 1081 sau Thiên-chúa giáng sinh. Trải hết nhà Lý nhà Trần, qua nhà Hồ thoán vị, nhà Minh chiếm xâm, tới nhà Hậu-Lê, qua nhà Tây-sơn, tới Bản-triều nhà Nguyễn, tính cho đến tháng trung-thu năm nay, niên hiệu Khải-định thứ bảy (tức thứ nhâm-tuất) tức Dương-lịch năm 1922 thì vừa đúng được tám trăm bốn mươi mốt năm (841).

Ai đã đi qua Hà-nội mà còn nhớ được rằng chốn phồ phường mới mẻ văn minh rực rỡ này, tức là chốn Thăng-long cổ-kỷ xây đắp nên từ đời vua Lý Thái-tổ ngày xưa thì chắc cũng chưa quên được rằng ngay về phía tây-bắc thành-phố ấy hẳn còn một chốn cũng cổ từ đời nhà Lý này mà nay cũng vẫn càng ngày càng cổ mãi: ấy là chốn Văn-miếu nói trên kia vậy.

Vẫn biết rằng đương buổi ngày nay, cái khi thiêng liêng ở nơi Văn miếu ấy cũng không còn đủ mà ch êu hồn gọi ý khách qua đường phải nhìn nhận vào đó như xưa, cho nên những nơi cung-cường phù-mĩ kia, đối với khách qua đường ngày nay, cơ-hồ nó cũng chỉ thoáng qua trước mắt như mọi cái cảnh-vật khác thoáng qua trước mắt người nói trong tau thủy hay xe-lửa đó thôi: nghĩa là chỉ thoáng thấy mấy bức tường dài dằng-dặc bao bọc lấy mấy tòa nhà gạch ngồn-ngang và mấy chục tấm bia sừng sững ẩn hiện những gốc cây cổ-thụ là là; ấy chỉ có thế à hết. Song, ở trong còn lắm điều hay, một nơi cổ-tích như nơi Văn-miếu Hà-nội ấy là nơi đã từng treo cái gương quốc-túy dân-phong của ta từ ngót ngàn năm về xưa, hà chẳng phải là một phiến ảnh rất rõ rệt về bồi đi-vãng của ta đó ư! Bốn bức tường vừa dài vừa rộng kia, tuy không phải là *bạn nhân chí tường*, nhưng há chẳng phải là những bức tường cổ còn cho ấp ỷ hết bao nhiêu những đi-tích cổ về sự kiến-trúc, mỹ-thuật, văn-minh, học thuật của ta muốn thuở về xưa đó dư!

Khen thay tự tám trăm năm về trước, các cụ ta thật chưa được biết cái học kiến-trúc tạo-tác mỹ-thuật chuyên-môn là cái chi chi, mà sao đã khéo tra bược nên một cái quần-thể đại như thế? sao đã kéo xây đắp nên những cái cung tường một cách rất vững bền vân-tạo như kia? Trong cái khung tường hình chữ nhật, rộng chừng ngót chín mẫu ấy — (trên kia nói rộng linh mười mẫu là kể phiến đất phụ cận ở ngoài tường) — các cụ xưa đã chia ra làm sáu khoảng rất phân minh (về bội cận kim, người ta có làm thêm nên một khoảng nữa ở cửa ngoài cùng có dựng cửa sắt chắn song sắt, theo lối tối tân, song sau lại phá đi được ba năm nay.)

Khoảng thứ nhất là khoảng trong cùng, ở chính giữa có đền thờ đức Khải-thánh là cụ Thúc-lương-Ngột với cụ Nhan-thị sinh ra đức Khổng-phu tử; hai bên cũng có hai tòa tả-vu hữu-vu rất rộng, có một cái cửa ngách tả-môn ra vào, trước sân cũng có nhiều cây cổ-thụ, trồng trong vùng chận xây bằng gạch hình bát giác lục lăng lối ngày xưa; ấy ở cửa trong đây không được tráng-lệ sạch sẽ lắm bằng đền ngoài, nhưng cũng rất phong quang mát mẻ. Thẳng cửa tả-môn đi vào, có hai bức bia của cụ Hoàng-giáp Lê-hữu-Thanh bổ chính Hà-nội, cụ Tuy hậu-quản đốc-thống Tôn-thất Hân tổng-đốc Hà-Ninh với cụ Hàn-lâm thị-giảng Đặng-Tá ấn-sát Hà-nội dựng nên từ ngày mồng 6 tháng chạp năm Tự-đức thứ 16 để ghi việc lập nhà bia trước, ở Văn-miếu và ghi tên các người có công đức về việc ấy. Bài bia này của cụ Hoàng-giáp Thanh làm, có chữa chan những cái cảm-hoài rất nên-thơ nên-thú.

Khỏi hai tấm bia ấy là đến bức tường ngang làm giới-hạn cho khoảng thứ nhất với khoảng thứ hai nghĩa là nhờ địa-phận đền Khải-thánh có bức tường ngang Văn-miếu là nơi chính thờ đức Khổng-tử và các bậc Tiền-tr ết Tiên-nho.

Hai bên ở dãy đàng sau, những cây muốn cực kỳ là cổ-thụ, ông-à vòi-voi, thu tum rườm rà mà đã xuống các nóc đền, hình như những ngọn tán thiên-nhiên tự đời thượng-cổ hãy còn trơ trơ đứng lại mà cho mưa cho gió trong những lúc phong vũ hối minh cho nơi đền thiêng đất thánh là chốn Văn miếu này. Tự bức tường trước đến Khải thánh ra cho đến bức tường có cửa Đại-thành-môn, cả thảy có hai nóc đền chỉ h giữa với hai nóc tả-vu hữu-vu hai bên. Hai đền chính giữa đều làm dấy chín gian; đền trong là nơi tế tự, đền ngoài là một tòa Đại-bái để hành lễ trong những khi tế tự xuân thu. Trong đền trong, lát toàn gạch cổ to dày gấp mấy

MỚI XUẤT BẢN

BA NGƯỜI NGỰ-LÂM PHÁO-THỦ

(Lịch sử tiểu-thuyết nước Pháp)

Soạn-giả : ALEXANDRE DUMAS

Dịch giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Mỗi tập 0$15 — Toàn bộ 24 tập, gáy bằng ba quyển

Thuyền-tình bổ dí. Giá bán 3$00

Tiền cước gửi là 0$35

Mua mau kẻo hết!

những gạch bây giờ, chính-giữa, có cái khoảng cách ngắn rất lớn để trên cái bệ xây, trên ngắn có bài-vị thờ Chí-thánh Tiên sư Khổng-tử là nơi chính điện thờ Ngài, trông thẳng ra hướng trước ; cách hai gian hai bên, đến những gian lại có xây bệ ; bên tả có hai ngăn để trong hai cái khám, bên hữu cũng thế, đều hướng chầu lại gian giữa ; ấy là nơi thờ các vị Á-thánh nghĩa là thờ Tứ-phối vậy : bên tả có bài-vị ông Tăng-tử, ông Mạnh-tử ; bên hữu có bài-vị ông Nhan-tử, ông Tử-tư. Còn hai gian ở đằng cùng hai bên, cũng có hai cái khám rất lớn đều hướng chầu về gian giữa như các Tứ-phối nói trên kia : ấy là nơi thờ Thập-triết vậy, nghĩa là ông Mẫn-tử, Nhiễm-tử, Đoàn-mộc-tử, Trọng-tử, Bốc-tử, Hữu-tử, Tể-tử, Ngôn-tử, Suyễn-tôn-tử, Chu-tử.

Ngoài tòa Đại bái thì chỉ gian giữa có bàn thờ, còn các gian khác để trống không có. Có nhiều hoành-phi câu-đối lắm : gian giữa có bức hoành khắc bốn chữ « *Vạn thế sư biểu* » và có đề hai bên rằng : « *Khang-hi ngự thư* » « *Đông-khánh nhâm-tuất trọng-đông thuật đề* ». Trong các câu-đối, mảng nhớ có câu của cụ Cao-xuân Dục rằng :

« *Đạo chi tương hành dư ? Thừ-Tử biệt thanh vũ-trụ.*

Văn chi dị tăng dã ! Xuân-thu hà đẳng cổn không ? »

Hai bên tả-vu hữu-vu, cũng đều chia gian và mỗi bên có năm cái khám, để bài-vị thờ các vị Thất thập nhị hiền là các bậc môn-đồ cao-đệ của đức Khổng-tử ngày xưa.

Còn từ cửa Đại-thành-môn trở ra là khoảng thì ba, tức là *khoảng bia* mà ta có thể gọi là những bức *giường cổ* của ta ấy, vân vân, xin để kỳ sau sẽ nói đến.

VŨ-GIÁP-CỘNG.

Mấy lời nhân-nhủ cùng bạn thiếu-niên ở chốn thôn quê

Hỡi bạn thiếu-niên ở chốn thôn-quê ! Thật là khá tiếc khá thương cho các anh em sinh trưởng vào nơi thâm thôn viễn lý, nên tử được hưởng thụ cái phong trào mới hay, mà theo con đường tân-học, chen vai thích cánh với các bè bạn thanh niên ở nơi thành-thị, từng để có nhiều người hãy còn đầu xanh tuổi trẻ như các anh em, mà đã nỗi tiếng thơm danh trông lăng văn-học. Anh em nên lấy đó làm gương, chớ nên tự ti các cực trong giếc chiêm bao.

Này thử nghĩ sự học là một cái lò để nung-đúc nhân tài, một bộ đuốc để chiếu sáng văn-minh, dân có học thì dân hay mà nước sẽ trở nên cường-thịnh ; dân không học thì dân dở mà nước sẽ trở nên suy đồi. lẽ đó dẫu chẳng phải biện thuyết cho mình bạch, chắc anh em cũng đã hiểu. Song đây tôi xin nói lại qua loa, học có bổ ích một vài phần cho cái tư-tưởng nông nổi của anh em, tưởng cũng không đến nỗi nhàm tai vậy.

Đương cái thời-đại bán-khai này quốc-dân ta ai cũng cần phải lấy sự học làm cái mục đích rất cần, nhất là vào cái trạc tuổi anh em thì lại càng phải cần lắm.

Bây giờ các anh em hãy còn thanh niên, việc công việc tư chưa đến cái địa vị phải bận lòng lo lắng, vả lại ở chốn thôn quê xa nơi phồn hoa, thì anh em lại càng dễ học được lắm. Các anh em bây giờ cũng như cây trẻ còn non, uốn thế nào ra thế, sau này hãy dở bắt đầu từ đây, nếu không có công học tập, thì chẳng cũng hoài cái thì giờ qui báu nó sẽ bay vèn vụt như thoi đưa như gió thổi ở trước mắt các anh ru ? Phải học, học để mở mang trí thức, rộng rãi kiến văn, biết điều hay nên làm, điều dở phải tránh, có học thì xoay nghề gì mà chẳng được, mà lo gì không trọn vẹn cái bổn-phận, cái tư cách một thân, có học thì sau này mình đối với mình, với nhà, với nước, với nhân-quần xã hội mới được phải đạo. Anh em chớ nên nghe những người vô học thức, nói rằng : « Quốc-ngữ không bằng quốc cày, tốn giấy, tốn mực, mà chẳng làm được nghề gì ». Chết nỗi ! Biết thế nào là làm được, thế nào là không làm được, học đến đâu lợi đến đấy, học lúc nào hay lúc nấy, sao nói thế mà cũng lợi tai. Đã đành hằng ruộng rẫy thợ thuyền, biết một nghề là đủ tự-cấp được một thân, không phiền luy đến ai là đủ trách nhiệm làm người rồi, song cũng cần phải có học, người làm ruộng có học, thì cách cày cấy cũng sành, người đi buôn có học, thì tối giao dịch chẳng lỗi, nói tóm lại thì sự ích lợi vô chừng, nếu các anh em không học thì thật là phí mất cái thời giờ vàng ngọc.

Nhà nước cải lương việc học ở chốn hương thôn, mục-đích cốt để đào tạo cho các anh em sẽ trở nên những người có học thức để gánh vác lấy một phần trách-nhiệm nặng nề trong quốc dân ta, mỗi tổng nhà nước bỏ một viên tổng-sư về để chủ trương việc học, khai ngu phá xuẩn cho các anh em, dìu-dắt các anh em lên con đường tiến bộ, vậy các anh em nên chăm chỉ học hành, không nên nếm chi, và chẳng trong bọn anh em cũng có nhiều người đã thông hiểu quốc văn, thì cần phải xem đọc cho rộng, như Nam phong, Trung-Bắc đều nên hằng ngày xem đọc luôn luôn, nhất là tập Học-báo thì lại càng có ích lợi lắm, vì tập ấy là của mấy nhà sư-phạm có uông soạn ra, học thức đã nhiều, lịch lãm cũng lắm, phàm các bài như luân-lý, âm tả v. v. đều lấy sự thực hiện nhiều mà nói. Thật là một quyển sách có giá trị vô cùng.

Vậy đàm khuyên các anh em phải gắng công học tập, trước khỏi phụ tấm lòng nhà nước có công dìu dắt con dân, sau là được vui lòng thầy dạy bảo.

Mong lắm thay !

Mỹ Hiệp PHẠM-VĂN-CHƯƠNG.

Dư luận Nam-kỳ

Nhắc lại sự lập Nông-nghiệp tương-tế hội

(tiếp theo)

Lại còn một việc nầy nữa rất nên quyết chắc rằng hội Tương-tế ngân-hàng chẳng bỏ khi nào mà phải bỏ thưởng và hội-viên cũng chẳng bỏ khi nào mà bị liên-lụy ; là vì mỗi khi người nào muốn vay bạc, mẫu không thể chẳng ruộng đất thì đã có đem lúa tới gửi vào kho của hội mà thế chấn trước rồi mới lấy bạc, giả như người ấy gửi chừng 10 ngàn giạ, thì hội Quản-lý phải liệu chừng có giá lúa năm ấy bán được bao nhiêu, như lúa 50 đồng một trăm giạ, nhằm 10 ngàn giạ là 5 ngàn đồng thì hội cho người ấy vay tới chừng 4 ngàn đồng trở xuống mà thôi. Nếu lúa phát giá lên cao hơn thì tốt, bằng cứ cầm giá 5 chục lấy hoài, thì hội cũng không đến nỗi phải lỗ lời vốn của hội mà lo.

Ấy là sự chắc chắn và sự lợi chung của hội. Còn đây tôi lại xin nhắc thêm ít điều và sự ích-lợi riêng cho mỗi người điền-chủ cùng những bọn tá-canh cho các ông gẫm nghĩ.

Khi hội đã lập thành và kho tàng cũng đã cất yên rồi, hễ đến mùa ai nấy lúa gặt vựa xong, thì lúc ấy tôi chưa phát giá mà những nông gia trong mười ông đã gấp cần dùng đồng tiền hết 9, lớp trả bạc gạo, lớp dùng xài Tết ; thì mấy ông cứ đem lúa đến kho của hội mà gửi đặng thế chấn vay bạc về xài. Rồi hội cứ nghe chừng giá lúa, bao giờ cho giá phát thật cao, thì mới khai khơ ra mà bán, rồi cho minh hay, đặng đến mà tính với hội ; trừ số bạc mình vay hết bao nhiêu, còn dư bao nhiêu của mình thì mình lãnh lấy : nghĩ coi, đã khỏi bị tiền lời nặng mà lúa lại bán được giá, không gấp ngặt chi mà phải bán đổ bán tháo như thuở nay hòng thất lợi của mình.

Mà mấy ông điền-chủ đã vay bạc được rẻ, bán lúa được lợi ; thì mấy ông cũng phải giúp rẻ lại đem cho đám tá-canh, chớ có lý nào mà mấy ông lại còn nhẫn tâm bức thiết những dân nghèo mà cho vay cắt cổ, một đồng bạc vốn lời mùa thâu một gia lúa lời như cái tệ-tục trong xứ ta xưa nay vậy sao ? Nghĩ coi cái vấn-đề lập hội Nông-nghiệp tương tế nó làm ích-lợi cho quốc-dân ta là dường nào ; người giàu cũng được hưởng mà kẻ khó cũng được nhờ.

Nay tôi đã giải-quyết cái sự hỗ ngại của các ông rồi ; vậy xin các ông hãy suy nghĩ cho cùng, thoảm có chỗ nào mà các ông chưa giải rõ thì xin do nơi các đẳng thức giả trong bổn-tỉnh, thì ắt mấy ông cũng sẵn lòng mà phân giải rõ ràng, rồi các ông hãy gắng mà rủ nhau hùn vào hội cho đông, chớ có do dự dụ ngại ngùng mà làm cho trễ cái bước đường tấn-hóa.

Bởi tôi thấy tật tỉnh Châu-đốc là một tỉnh ruộng nương vựa mới mở mang, phần nhiều điền-chủ còn chưa đủ sức mà bỏ sở ruộng của mình cho mau phát đạt được : thế thì trong tỉnh Châu-đốc phải cần có một hội Nông-nghiệp tương tế và Nông-nghiệp ngân-hàng, hầu có giúp đỡ cho những nông-gia vẫn còn thiếu sức.

Cách mấy năm nay, có ông Trương-tấn-Vị và ông Hồ-hưng Nhưỡng, đều có dụ nhiệt-thành, chẳng nệ nhọc nhằn, không nại hao tổn, hiệp nhau xướng lập một hội Nông nghiệp vừa xong ; tuy chưa được đầy cả nhờ bằng trong bổn-tỉnh, cũng ý ông ấy cũng vui lòng nỗi nên ; lành giấy hùn bỏ nào bỏ-mẫy rất to, nửa đêm về phần phát ra truyền-hiệu nhờ-g nông-gia trong các làng hùn vào cho đông, cho hội Nông-nghiệp mau mau thành lập.

Có đề đám mà trong mấy năm nay vẫn cứ nằm êm, chẳng hề nghe động tịnh. Chúng rõ lại thì mấy bổ giấy hùn bỏ nào năm nay mà vẫn còn nằm ngoài trong tủ của các ông cai phó tổng ; còn những lời của các ông hứa với hội lúc nọ đó, thì nay đã bị ngọn nước vô-tình cuốn sông (vu-long-giang nó đẩy trôi ra biển cả rồi tự bao giờ rồi. Ôi !.....

Thầy vậy ai nỡ làm thinh,

Thương nhờ ghét chịn, bất bình phải than.

(N. C. M Đ.) Nguyễn-chánh-Sắt

Đoản thiên tiểu thuyết

(Dịch sách Tàu)

Vi-Sinh

Trương-nhiên-Thưởng là một nhà thế-phiệt sang trọng bậc nhất, mỗi khi thiết yến đãi tân-khách, thường lấy con mắt riêng mà chọn rể trong những bậc hiền-tài.

Ôi ! có bốn nàng người con gái, mà người con gái út chưa định hôn nhơn, nỗi sắc tuyệt đẹp đến không vừa ý. Bà vợ là Miên-thị phu-nhơn, con gái một ông quan thái-lễ Tỉ-n-khanh có là cao trí rộng, biết soi xét nhơn phẩm người. Phu-nhân mới kén tên Vi-C o tả-tài. Trương-công t.ong lòng, dụ dự chưa quả quyết cho lắm, vì anh ta là một kẻ hàn-nho. Phu-nhân nói : người ấy trạng mạo khác thường ngày sau vinh quí ít kẻ sánh kịp.

Trương-công khi ấy, mới thuận lời, gả người con gái út là nàng Tiểu Huệ cho Vi Cao ; gởi rể được hai ba năm, Vi-sinh tính cao cách, độ lượng rộng rãi ít làm được việc nhỏ mọn, như hầu hạ Trương, tiếp đãi tân-khách ; những nhà danh giá như Trương, trong tân ngoài cậu, biết bao nhiêu là kẻ tâng nhắc, nay tiệc mai yến, theo đòi dua nịnh, một tiếng kêu năm bảy tiếng đó, chỗ mong đăng lợ. người lắm hiền đạo, thiếu chi ngon thù-phụng ngợi ngào, làm đẹp ý chủ nhơn ông.

Thế mà Vi-sinh thấy từ khước các chức vụ ấy, cho nên Trương không bằng lòng, tỏ ra ý ăn năn khi trước không nên lật đật gả một người rể như thế. Vi vậy nên trong nhà con cháu đầy tớ cũng nhân thế, mà sinh ra bèn toán mỉa-mai Vi-sinh. Duy Miên phu-nhân vẫn lòng trọng đãi như trước, song cũng không thể nào ngăn cấm lời nhạo báng của kẻ dưới cho đặng.

Một hôm, nàng Tiểu-Huệ với Vi-sinh vào phòng trong, than thở khóc rằng : chàng Vi Cao ơi ! chàng là đường đường một đấng anh-hào, học kiêm văn võ, sở nào yêm trợ ở nhà mãi để cho kẻ lớn người nhỏ lơn đề, chẳng cũng có phụ cái thời giờ tốt, phong cảnh đẹp giữa thế-gian lắm ru.

Vi-sinh cảm động lời nói của nàng Tiểu-Huệ, bèn khẳng khái ra đi, mưu lập công danh, nàng Tiểu-Huệ đưa bết đỗ nữ trang cho chàng, để làm lộ-phí.

Trương - nhiên - Thưởng lấy làm mừng, là khỏi được một sự gai góc trước con mắt mình, bèn cho chàng bảy con ựa, và bao nhiêu đồ y-phục tiền của, chỏ lên bảy con ựa đưa chàng vào kinh. Vi-sinh vẫn yên lặng không nói một câu gì. Khi lên đường, đến mỗi trạm lại cho một con ựa mang cả đồ vật tiến-hành của Trương về, khi đi đã bảy trạm, thời trả xong không ựa nào một vật gì, chỉ giữ lại đồ trang-niêm của vợ, và mấy bao bổ chứa sách vở mà thôi.

Trương nhiên-Thưởng lấy làm lạ không hiểu ý chàng ra làm sao.

Trong lúc, Vi-sinh từ nhà vào kinh xôn gặp sương nắng, cũng đã trải nhiều đoạn khó nhọc, thế mà những người đã có chí lớn, và lòng kiên-nhẫn, thời không khi nào không làm được những thủ đoạn phi thường. Sau khi chàng đã hiển đạt, quyền chức Hữu-quản-sư, thời lại gặp dịp vua Đức-tôn hạnh Phụng-thiên, về mặt tây công-nghiệp đến thuộc một tay chàng cả. Đến ngày Thành-giá hoàn-cung, chàng lại được sắc-chàng lĩnh độ-sứ Tây-xuyên, thế ngồi cho Trương-nhiên-Thưởng, bỏ đó chàng đã đổi tên là Hàn-Cao rồi ít ai biết rõ.

Vi sinh cởi ngựa tới trạm Thiên-hồi, gặp phải thành chỉ có hai mươi dặm, người ở trạm đó, có kể nhận được mặt Vi sinh, tới hỏi với Trương nhiên-Thưởng rằng : thấy chức người, là Kim-ngô Vi-Cao tướng quân đó, chớ không phải Hàn-Cao đâu.

Liền phu-nhân nói : nếu vậy Vi-Cao tức là Vi-sinh đó chăng ? Trương nhiên-Thưởng cười nói rằng : thiên-hạ, trùng tên trùng họ cũng thường có sao phu-nhân chỉ nhận lầm như thế. Vả Vi-sinh là kẻ bất tài, e đã chết đói những nơi ngòi sâu rực thâm rồi, đỗ vỏ danh lấy, mà gì nên. mà đâm nhận ngài thứ của ta đến bà hay tin nhầm không có bằng chứng được.

Số là nguyên trước khi chàng Vi-sinh ở gởi rể nhà họ Trương, có người thầy tướng đoán nói rằng : mai qui thường sự người trung trực, nên Trương-công khổ-tứ qui-chánh thời thân linh ắng-hộ ; chàng Vi-sinh, quanh mình thường được e cát-thần chiếu-giám luôn luôn, qui không thể nói xiết. Trương cho là nói dối, nay nhơn câu nói vừa rồi, cho nên Trương mới nhắc lại chuyện cũ, cho phu nhân nghe, bảo phu-nhơn đừng nên tin điều quấy.

Miên-phu-nhân nói : chàng Vi-sinh tuy nghèo khó nhưng cốt cách cao-kỳ, khí-phách lừng lẫy, thường ngày nghe lời trường-công đàm-đạo, không bao giờ chịu đưa nịnh theo, vì thế mà sinh ra sự hờn giận ghét bỏ, nay nhơn phẩm chi mà lập nên sự-nghiệp vi-đại, chắc người ấy chớ không còn ai nữa.

Hôm sau vào phủ, quả in như lời phu-nhân nói. Trương-nhiên-Thưởng thọn quá, không muốn nhìn cho rõ mặt, cúi đầu nói thầm rằng : ta không có con mắt xem người, hỗi bận cũng vô ích, nên lánh mình ra cửa tây cho khỏi chỗ xấu hổ nầy là hơn.

Những người thừa trước khinh-bạc Vi-Cao, nay chịu sự nhục nhã lại, hoặc bị quở-trách, hoặc bị xua-đuổi, chỉ duy một người trước sau không khác nét mặt, là Miên-phu-nhân vậy. Hiền thay phu-nhơn ! trí thay phu-nhơn, Vi-công tử được phỉ-sự, phụng thờ bà già như mẹ ruột quả hơn lắm con áo vải ở cùng thân-thích, làm cho người đời trông thấy cái cảnh tượng ấy, không còn ai dám bạc đãi rẻ bán-vi.

Đạm-Phương nữ-sử (Hnế)

NHÀN ĐÀM

Giới-tử-Thôi

— Kìa hôm nay, nhà anh có việc gì mà cỗ-bàn, bánh trôi, bánh chay rồi rít cả lên thế ?

— Anh này độn đến thế, quên cả ngày tết !

— Tết gì ? ! !

— Từ cổ đến nay, vẫn theo mãi mà anh này gàn thật.

— Vâng, tôi đành chịu cái e gàn a thế càng hay. Thôi tôi biết rồi : anh ăn-uống để kỷ-niệm một người Tân chết chày từ năm-mươi đời nào chứ gì, xin kiếu anh thôi, tôi chẳng..

Hữu-Văn : T. V. H.

VIỆC HANOI

Trà-hoa-nữ. — 36 bảo nay nhiều bản quá, vậy tiểu thuyết *Trà-hoa-nữ* hoãn lại một kỳ.

Thành-phố Saigon sắp sửa hoan nghênh Thánh-giá. — Nghe đâu thành-phố Saigon đang sắp sửa mở hội để hoan-nghênh Hoàng-thượng trong khi Ngài ngự qua Saigon đi sang Đại-pháp.

Tin Vân-nam. — Nguyên-soái Cổ-bình-Thành bị tử trận rồi. Như vậy thì cả lĩ tử rầy miền Vân-nam được yên tĩnh mà sự giao-thông lại tiện để như xưa.

Thử tàu « **Albert Sarraut** ». — Tàu *Albert Sarraut* đã bắt đầu thử tại Saigon ngày 23 Mars 1922 lúc 1 giờ chiều. Tàu cho chạy ra đến Ô-cấp. Các viên hội-đồng kiểm-soát việc thử tàu thì ăn cơm ngay ở tàu lúc 7 giờ rưỡi, đến 9 giờ thì tới Ô-cấp. Nghe đâu tàu ấy rồi sẽ đến Haiphong để cho Bắc-kỳ cũng được chứng kiến một chiếc tàu mới đặt tên của quan nguyên Toàn-quyền Đông-Pháp ta.

Tiền đồng. — Số tiền đồng cả thảy là 1.615.000 đồng ở Haiphong đã lải lên Hanoi, chuyến xe-lửa đi sáng nay. Tòa Đốc-lý đã bắt đầu đổi cho các nhà thương-mại từ chiều hôm nay.

Tòa án Cai-trị. — Tòa án Cai-trị đến ngày thứ sáu 31 Mars 1922 hồi 8 giờ sáng sẽ họp tại tòa Thượng-thẩm, có quan thẩm phán Prénan làm chủ-tọa.

Các việc xét tại kỳ hội-đồng kỳ là :

1· Việc xin giảm thuế môn bài của M. Bạch-thái-Bưởi tự năm 1920 tại Vinh và năm 1921 tại Tourane.

2· Việc xin giảm thuế môn bài của Mmes Lưu-thị-Hai, Ng-thị-Nam và M. Ng. xuân-Thanh.

3· Việc xin giảm thuế môn bài của Mme Phạm-thị-Lam và Ng-thị-Liên.

4· Việc xin giảm thuế thân của M Trần-văn-Hinh tức A-chi.

5 Việc Mr Rogeau kiện khánh-phá Bắc-kỳ về sự cải chính ngày biên lầm ở trong nghị-định ngày 7 Novembre 1921.

6 Việc M. Schneider kiện chánh-phá Đông-Pháp và chánh-phủ Bắc-kỳ.

7 Việc M. Bleton kiện thành-phố Haiphong.

8· Việc M. Carnovali kiện chánh-phủ Bắc-kỳ.

9 Việc M. Nicolas kiện chánh-phủ Đông-Pháp và chính-phủ Bắc-kỳ.

10· Việc M. Sourdain kiện chánh-phủ Bắc-kỳ.

11· Việc Công-ty dầy. sợi Bắc-kỳ kiện thành-phố Tourane và chánh-phủ Trung-kỳ.

12· Việc mấy người Khách Phong-nhi-Xương, Ngô-lợi Ký, Quảng-thái và Cao-phúc-Lai xin giảm thuế thân và thuế môn bài trong năm 1921 tại tỉnh Yên-bay.

13· Việc Mme. Nguyễn-thị Cả kiện chính phủ Bắc-kỳ.

14· Việc M. Leroy kiện chính-phủ Đông-pháp.

15· Việc M. Warot kiện chính-phủ Đông-pháp.

16· Việc M. Bernecadicon kiện chính phủ Bắc-kỳ.

ÍCH HỮU THƯ XÃ

Société en Commandite par actions

Messieurs les Actionnaires de la dite Société sont priés d'assister à l'assemblée générale ordinaire annuelle qui aura lieu le 9 Avril 1922 au Siège de la Société 18 Rue des Chapeaux.

Ordre du jour :

Entendre le rapport du Gérant sur l'exercice 1921/22.

Modification des Statuts. 3229

Ngạch các quan cai-trị. — M. Sartor-Alfred René-Albert là quan cai trị hạng nhất, mới ở Pháp sang thì nay bổ về Nam-kỳ tỉnh chức chủ tỉnh Biên-hòa thay M. Dampran là quan cai-trị hạng nhì về nghỉ.

Tòa Nam-án đệ nhị cấp. — M. Nguyễn-văn-Thân trí huyện hạng ba tại huyện Tam-dương (Vĩnh-yên) nay bổ làm quan thẩm-phán dự khuyết tại tòa án đệ nhị cấp tỉnh Vĩnh-yên thay M. Lê-Trụ bổ đi trí phủ tại tỉnh Hải-dương

Tòa án-binh. — Ngày 7 Mars vừa rồi Tòa án-binh đã kết án người tên lập Ng-khắc Hương No Mie 5855 ở về thứ nhất phải 5 năm tội đồ về tội ăn cắp và phải mất hết chức nhà binh.

Vậy đến sáng 31 Mars 1922 hồi 7 giờ sáng, sẽ phải đem ra trước trường tập-bình để nghe đọc án rồi giải vào đề-lao.

Cuộc thi thơ. — Bản-quán mới tiếp được bức thư và một chục bọc của cô Ngô-thị-Quyên gửi đến. Trong thư cô nói muốn xin một bài thơ nôm nghĩ-ngợi để khắc vào biển hoành cung treo ở đền hai bà Trưng, nhờ bản-quán bố cáo để các nhà thi-sĩ soạn giúp cho. Bài nào hay xin biếu một chục bọc nhuận bút và hai cái khăn mặt thêu của chính tay cô cởi đang thêu, sắp xin gửi đến. Cô Ngô-thị Quyên trước đã treo giải thơ vịnh bà Trần-thị-Thọ, nay lại bày ra cuộc thơ nầy, dẫn một chục bọc và hai cái khăn thêu, không đáng là bao, nhưng cũng là một cuộc mua vui của khách làng văn vậy. Vậy xin cô lời kính cáo để các nhà thi-sĩ biết, và xin định hạn từ nay cho đến hết tháng Avril nầy, ông bà nào có lòng nghĩ giúp, cứ gửi cho bản-quán, rồi bản-quán sẽ nhờ các bạn đồng nghiệp lập Ban chấm định duyệt hầu cuộc thi thơ mới rồi.

Đại-hội-đồng thường niên. — Xin cổ lời bá-cáo để các người chưa hay rằng hội Bảo-kỳ công thương-nghiệp đến chiều 8 Mars 1922 hồi 2 giờ rưỡi quá bộ, tại hội-quán số 18 phố Mission (18 Rue des Chapeaux) Hanoi để dự đại hội-đồng thường-niên xét định công việc hội và bầu thêm mấy ông bổ-khuyết cho ủy trị-sự để người làm việc cho bằng hội.

Nguyễn bảo-cáo

Hội-trưởng Hội Bảo-kỳ công-thương đồng-nghiệp, cáo-bạch.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

LA COMPOSITION FRANÇAISE

aux examens franco-annamites

của M. L. HOULLIER

Giáo-sư trường Bảo-hộ soạn riêng cho học-trò Việt-Nam

Bán tại nhà in Bảo-tồn

Giá mỗi quyển. . . . . 0$30

Tiền cước mỗi quyển. . . 0.12

Ai ở xa, xin viết thư về cho ông Bùi-xuân-Thăng

61-63 Rue du Coton, Hanoi.

Việt-Nam long-hội sinh. — Hoàng-thượng mới ban cho M. Nguyễn-văn-Ngọc chức-sự sở Điện báo tại phủ Toàn-quyền một tấm Việt Nam long-hội-tinh.

Bản-quán có lời mừng M. Ngọc.

Xe gặp xe đẹp. — Chiều thứ ba, hồi 2 giờ 15, có một cô con gái tây đi xe đẹp, khi đến trước cửa nhà số 14 phố Tiên-Tsin thì bị một xe bò chở gạo đụng phải ngang đường, ngã đau lắm. Sở Cảnh-sát đã cho đưa cô về nhà và đang tra xét xem cái xe ấy là xe nào mà khi đụng người lại trốn đi mất.

CÁC TIỂU-THUYẾT CỦA BẢN-QUÁN

BA NGƯỜI NGU LÀM PHÁO-THỦ

của Ng.-văn-Vinh dịch, giá. 0$06

ÁY AI HẸN NGỌC THỀ VÀNG

của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,40

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI

của Ng.-đỗ-Mục dịch, giá. 0,60

Ngài nào muốn mua, xin viết thư cho ông Bùi-xuân-Thăng là quản-lý nhà in Trung-Bắc Tân-Văn, Hanoi.

Tiền cước gửi ngoài.

Dâm chua lửa nồng. — Hồi 11 giờ 15 hôm qua tôi đi làm về đến giữa phố hàng Đào thấy trước cửa nhà một hiệu buôn lớn kia người đứng xúm đông nghịt cả trong nhà thì tiếng kêu tiếng khóc vang lừng, tôi đi đến nơi xông chân lại nơi xem thì thấy một chàng kia bảnh bao đẹp người ra, tất người kia, mấy người nhà ôm giữ cũng không lại, chàng ta vẫn vung tay giơ chân, hễ ai được có nào cận nào cũng đánh, mọi người xem đoán rằng có lẽ chàng ta mới phải điên.

Sau có một người đàn-bà, tức là vợ chàng đầu tóc rũ rượi ở trong nhà chạy ra đứng ở cửa rồi tiếp đến có con gái cũng đầu tóc tơi bời mếu máo vừa kêu vừa khóc chạy ra đứng cạnh mẹ nói chẳng ra lời.

Cứ như lời người đàn-bà ấy nói thì ra chàng ta vì bệnh « vợ lẽ » mà đánh vợ đẹp con ; nơi hiệu buôn đã thành ra trường đấu-khẩu, khiến cho khách mua hàng cũng phải thôi, sự chẳng vừa lọt vào khoảng giữa hai miệng và to. Ai bắt được, muốn đưa trẻ tại bến quan, hoặc tại bổ nhà ? Route du village du Papier, ngay trường Bảo-hộ, xin hỏi.

(*Làm trong thời bọn, nội thế thôi*)

KÝ TÊN KHÔNG RÕ

Bản-quán xin nói cho người mua báo khi có việc gì cần cần đến báo-quán, thì cần phải có ít ra là giấy gửi bằng báo, là giấy mua báo, giấy cái giấy quán-lý, có số người làm đó, thì không, khi nào người làm đó, hoặc thôi đi, hoặc thay đổi chỗ ở, thì phải báo cho báo-quán biết, không thì báo-quán không biết mà làm.

PRIOR

Rượu sâm-banh, tốt lắm
Nếu là Vua các thứ rượu có bọt,
mà lại là một thứ rượu có bọt
của Vua dùng.
Société Française
des Vins Mousseux Naturels
Ông G. BERCK, làm Đại-lý ở Hanoi.

Phàm các nhà có bán đồ ăn uống
là có lĩnh bán thứ rượu này.

ĐỨC-LONG
55 nhà 90, phố Mã-mây Hanoi (Tonkin)
Hiệu tôi có bán đủ các thứ bao, bao gai, bao cói, đay, gai tây, dây đay ta, cùng các thứ dầu ta, các thứ hạt làm dầu, các thứ khô dầu để nuôi các vật và bón cây, bón ruộng, cùng là đủ các đồ sắt làm xe vỏ cuốc, xẻng, búa, rìu vẻ các thứ sơn-tây, các thứ tranh, vân vân.
Xin quí-khách chiếu cố cho, hiệu tôi xin tính giá phải chăng không dám ăn lãi nhiều.
ĐỨC-LONG-HIỆU
2058 chủ-hiệu.

HỠI KẺ PHẢI ĐAU

Này hỡi các người Nam Việt phải đau ngực, phải ngộ lạnh, phải đau khi quên mất đi chiếc thuốc không phải thường, hoặc là đã không chữa chột nào cả nay hỡi những người phải đau khi quên đi kinh niên, hoặc phải đau ở phổi ; nay hỡi các người phải chứng lao, nay tôi khuyên các người nên chữa ngay đi.

Bệnh đau phổi, trước kia tôi đã bảo là một bệnh ghê gớm, vì bệnh ấy là một bệnh truyền từ nhược tôn. Nghĩa là ai có bệnh ấy thì truyền cho con cái, truyền cho cả một đời người sau nay không sống được bao nhiêu và phần nhiều không sinh đẻ được. Lời nói đó đây quan trọng thế nào các người đã hiểu không ? Nếu có bệnh mà không chữa đi, thì trong 50 năm, hoặc 100 năm nữa giống Nam-Việt tiêu diệt mất, vì người có bệnh lao hay sinh ra những con cái phần nhiều không sống được. Người có bệnh lao mà có thể sinh con cái được, thì chỉ sinh con cái yếu đi, gầy mòn thôi.

Bởi người Nam-Việt, nên các người không muốn giống Nam-Việt bao mòn đi, nên các người không muốn giống Nam-Việt tiêu diệt đi, thì cứ chữa bệnh đi mới được.

Vậy cứ việc đến cho hiệu Bác-sĩ MONTÉS số 8 *Paul Bert Hanoi* mà hỏi mua một lọ BRONCHOSERUM giá là 9 hào. Sáng và chiều trước khi ăn cơm, thì uống một thìa xúp, uống một lọ, thì tỳ khắc mạnh và hết đau.

BRONCHOSERUM
Một lọ. . . . 0$90

Rượu Tonique Tonkinois vừa bổ, vừa ngon
Giá một chai là . . . . . 2$25

DẦU GAN CÁ THU
Một lít. 12f.00
Độ từ 1$90 đến 2$00 (tây theo giá bạc kho Nhà-nước lên xuống)

Thuốc chữa bệnh hen rất thần-hiệu
(SIROP N)
Một chai. . . . 1$60

Thuốc viên bổ huyết « Pilules Pinck »
Một lọ. 4f.45
Độ 0$70 đến 0$80
Sán lọ. 24f.50
Độ 3$90 đến 4$00;

Thuốc nước bổ huyết
« LE PEPTO KOLA ROBIN »
Một lọ 11f.50
Độ 1$70 đến 1$80

LE SIROP D'HÉMOGLOBINE BYLA
Thuốc (máu-bổ) bổ huyết
Một lọ 11f.40
Độ 1$80 đến 1$90

CACHETS ANTIGRIPPES
Trị bệnh sốt-rét : nhức đầu, bệnh grippe, bệnh cảm, về mùa hay thường hay hại người, hễ là bệnh grippe, nhiều người phải chỉ trong vài ngày thì chết.
Ai có người phải bệnh ấy nên đến bán-hiệu mua 3 viên thuốc antigrippes. Thuốc này rất thần hiệu đã cứu vô số người ai cũng biết tiếng.
Giá bán mỗi viên một hào
Cách dùng : cách 3 giờ đồng hồ uống một viên rồi uống nước rất nóng, đắp chăn cho ra mồ hôi. Hễ càng ra được nhiều mồ hôi càng mau khỏi, nếu muốn cho chóng, ra mồ hôi thì uống rất nhiều nước nóng thế là người cho nóng đến thì chỉ trong 24 giờ là khỏi.
Bào chế MONTÉS, 84 phố Paul-Bert, Hanoi

Không tiền mà lại muốn sang. — Hai cậu kia nhà phố hàng T. chung đụng vào phần công-tử đỏ-đang, một hôm rủ nhau vào chốn lầu bèn nhà số chẵn ở cạnh cầu, để giải trí. Hai cậu bảo nhà chả làm rượu ; khi chén say thốn chỉ rồi, lẽ gì nhau cậu phải ở lại cho đến mở mắt sáng, một cậu ra về còn một cậu phải lưu ở lại. Khốn nạn cho cậu kia vẻ phải cầm một cái áo đoàn được 7 đồng để chi chẵn hết. Giới rét này có mỗi một cái áo mới mà phải cầm đi, ngỡ hết thế thì cũng cực thật.

N. Y. lai cảo

Đánh nhau chí mạng. — Tối hôm qua, vào hồi quá chín giờ ở con đường cuối phố hàng Kèn có xảy ra một cuộc ẩu đả nhau rất kịch liệt, hai bên đánh nhau toàn bằng cả vật và đòn-gánh tay thước. Tuy không xảy ra án mạng, nhưng hai bên cũng có người nhừ tử về đòn rồi, nghe đâu hai bên chỉ vì tức nhau về một đứa con gái, nên mới đem nhau ra giữa đường phố mà đánh nhau.

Y lai cảo

VIỆC BẮC-KỲ

ĐỒ SƠN

Khánh thành trường Đồ-hải — Làng Đồ-hải xưa nay chỉ chuyên về nghề đánh cá để sinh nhai, xem ra việc học-hành có bề trễ nải lắm. Mãi đến năm nay, nhờ được quan thượng nhiệt thành của quan đốc Martinet và ông chủ sự điện-báo Trịnh-văn-Trọm nên nha học-chính mới định lập một trường học ở làng Đồ hải. Mãi đến tháng ba tây này mới được tin rằng : M. Phạm-hữu-Lăng, cựu học-sinh trường Bảo-hộ được bổ xuống làm chưởng giáo.

Được tin mở trường, cả làng ai cũng náo nức để đón ông giáo mới.

Sáng thứ ba thì ông giáo Tăng xuống đến đây và đến thứ năm thì làm lễ khánh thành trường mới.

Có mời quan đốc Martinet, hai quan cẩm. Leroy và Arnaud, ông chủ sự điện-báo Trịnh-v-Trọm ông Đề-đình Soạn và ông Văc-đức-Đan phán-sự tòa điện-báo.

Sáng đúng 9 giờ thì các quan cùng các thân bào đến đủ mặt ở nhà trường, duy có MM. Bân và Soạn xin kiếu vì bận việc.

Ông chưởng giáo Phạm hữu-Tăng có đọc một bài diễn văn để cảm ơn các quan chẳng nài khó nhọc mà đến chứng kiến cho được đông như thế và khuyến khích con em nên chăm chỉ học hành để khỏi phụ : lòng nhà nước đã không vì tốn kém mà mở nên trường học. Quan đốc cũng có đáp lại mấy câu cảm ơn ông Chưởng-giáo đoạn thì các ông đến nâng cốc rượu mà chúc cho nhà trường được thêm thắng thọ.

Vũ-Bắc lai cảo

NAM-ĐỊNH

Việc khai hóa đáng khen. — Độ đầu tháng hai này nhân dịp có đức Giám-mục Đông (Mgr Gendreau) về xứ Trang-Đồng để làm phép nhà thờ mới, nghe tin vui về linh đình thì Ký-giả có đến chơi xem nhà thờ, nhân hỏi chuyện về lý lịch dân làng và việc làm nhà thờ thì họ kể lược qua như sau này. Ký giả xin thuật lại để độc giả chư tôn được nhàn lãm.

Nguyên làng Trung Đồng về tổng Ngô-xá Huyện Phong-doanh, Xã Ngô-xá có bảy thôn, duy có thôn Trung-Đồng toàn giáo đã lâu đời ; từ năm phân-sáp, đã hai lớp làm nhà thờ, nhưng vì dân nhỏ và nghèo nên không lấy đâu mà làm nhà thờ rộng rãi được. Đến năm 1892 có vị tôn-linh mục Nguyễn-quốc-Cẩn thấy dân cư hợp hỏi, ngài bèn hiến thị cho cả xã Ngô-xá thuận nhượng, cho dân Trung-đồng chín mẫu công-điền liền ngay trước cửa làng, lập tức truyền cho dân làng phải quật lấp thổ cư mới, ngài lấy hai mẫu linh vào trong độ giữa cựu-thổ và tân-thổ để làm đạo-đường. đạo quán năm 1898, ngài liền tu tạo một tòa đạo đường kiên cố, nhân công-tử đỏ-đang, một hôm rủ nhau vào chốn lầu bèn nhà số chẵn ở cạnh cầu, để giải trí. Hai cậu bảo nhà chả làm rượu ; khi chén say thốn chỉ rồi, lẽ gì nhau cậu phải ở lại cho đến mở mắt sáng, một cậu ra về còn một cậu phải lưu ở lại. Khốn nạn cho cậu kia vẻ phải cầm một cái áo đoàn được 7 đồng để chi chẵn hết. Giới rét này có mỗi một cái áo mới mà phải cầm đi, ngỡ hết thế thì cũng cực thật.

N. Y. lai cảo

Đánh nhau chí mạng. — Tối hôm qua, vào hồi quá chín giờ ở con đường cuối phố hàng Kèn có xảy ra một cuộc ẩu đả nhau rất kịch liệt, hai bên đánh nhau toàn bằng cả vật và đòn-gánh tay thước. Tuy không xảy ra án mạng, nhưng hai bên cũng có người nhừ tử về đòn rồi, nghe đâu hai bên chỉ vì tức nhau về một đứa con gái, nên mới đem nhau ra giữa đường phố mà đánh nhau.

Y lai cảo

VIỆC BẮC-KỲ

ĐỒ SƠN

Khánh thành trường Đồ-hải — Làng Đồ-hải xưa nay chỉ chuyên về nghề đánh cá để sinh nhai, xem ra việc học-hành có bề trễ nải lắm. Mãi đến năm nay, nhờ được quan thượng nhiệt thành của quan đốc Martinet và ông chủ sự điện-báo Trịnh-văn-Trọm nên nha học-chính mới định lập một trường học ở làng Đồ hải. Mãi đến tháng ba tây này mới được tin rằng : M. Phạm-hữu-Lăng, cựu học-sinh trường Bảo-hộ được bổ xuống làm chưởng giáo.

Được tin mở trường, cả làng ai cũng náo nức để đón ông giáo mới.

Sáng thứ ba thì ông giáo Tăng xuống đến đây và đến thứ năm thì làm lễ khánh thành trường mới.

Có mời quan đốc Martinet, hai quan cẩm. Leroy và Arnaud, ông chủ sự điện-báo Trịnh-v-Trọm ông Đề-đình Soạn và ông Văc-đức-Đan phán-sự tòa điện-báo.

Sáng đúng 9 giờ thì các quan cùng các thân bào đến đủ mặt ở nhà trường, duy có MM. Bân và Soạn xin kiếu vì bận việc.

Ông chưởng giáo Phạm hữu-Tăng có đọc một bài diễn văn để cảm ơn các quan chẳng nài khó nhọc mà đến chứng kiến cho được đông như thế và khuyến khích con em nên chăm chỉ học hành để khỏi phụ : lòng nhà nước đã không vì tốn kém mà mở nên trường học. Quan đốc cũng có đáp lại mấy câu cảm ơn ông Chưởng-giáo đoạn thì các ông đến nâng cốc rượu mà chúc cho nhà trường được thêm thắng thọ.

Vũ-Bắc lai cảo

NAM-ĐỊNH

Việc khai hóa đáng khen. — Độ đầu tháng hai này nhân dịp có đức Giám-mục Đông (Mgr Gendreau) về xứ Trang-Đồng để làm phép nhà thờ mới, nghe tin vui về linh đình thì Ký-giả có đến chơi xem nhà thờ, nhân hỏi chuyện về lý lịch dân làng và việc làm nhà thờ thì họ kể lược qua như sau này. Ký giả xin thuật lại để độc giả chư tôn được nhàn lãm.

Nguyên làng Trung Đồng về tổng Ngô-xá Huyện Phong-doanh, Xã Ngô-xá có bảy thôn, duy có thôn Trung-Đồng toàn giáo đã lâu đời ; từ năm phân-sáp, đã hai lớp làm nhà thờ, nhưng vì dân nhỏ và nghèo nên không lấy đâu mà làm nhà thờ rộng rãi được. Đến năm 1892 có vị tôn-linh mục Nguyễn-quốc-Cẩn thấy dân cư hợp hỏi, ngài bèn hiến thị cho cả xã Ngô-xá thuận nhượng, cho dân Trung-đồng chín mẫu công-điền liền ngay trước cửa làng, lập tức truyền cho dân làng phải quật lấp thổ cư mới, ngài lấy hai mẫu linh vào trong độ giữa cựu-thổ và tân-thổ để làm

Chuyến này là chuyến thứ nhất. Mong rằng tiền đồng sẽ mau tới để xứ Kho-bạc đổi cho nhân dân lấy tiền thông dụng trong việc bán buôn.

Đã hết hạn. — Trường Quy-thức mở ngày tháng một năm ngoài để dạy dân nhà quê học lấy làm thư-ký và tổng lý nay đã hết hạn học rồi, vì mỗi khóa chỉ học có 4 tháng mà thôi.

Hiện bây giờ học-trò đương thi ra, Hễ ai trúng tuyển thì quan trên sẽ cấp bằng cho để về sau trong dân có cải lương thời những người có bằng ở trường Quy thức cấp cho sẽ được làm thư-ký. Quan trên có định rằng sau này có tuyển chánh phó-lý thì cũng chỉ những người có bằng cấp ấy mới được ra ứng cử.

VIỆC KINH-ĐÔ

Lại thói giả-man. — Bẽ bốn kẻ vì cường dâm đứa bé chưa đến tuổi « phá-qua » mà phải bị tù tội, thế mà thói ấy vẫn không chừa, nay lại có kẻ phạm phải là lần thứ năm. Như thế thật là cái thói giả man ấy nó truyền nhiễm rõ ràng rồi vậy.

Sáng hôm 19 Mars có một người dân-ông đem đến nhà thương một đứa con gái là em người ấy mà xin quan thầy thuốc xét cho. Đứa bé ấy đã bị một người phải bảo ở làng Văn-xa nuôi nó làm con nuôi mà lại nó đi cường dâm nó rồi lại đi bệnh dương-mai cho nó. Khổ-thay ! đứa bé mới 11 tuổi mà đã bị bệnh hoạn cực khổ như thế. Khi quan xét xong thời cho vào nhà-thương để điều trị, còn người anh con ấy thời đã đến của quan kêu nài kẻ bắt lương đã làm sự pai-vi. Mong rằng quan sẽ ra phép luật rất nghiêm khắc để trị tội những đứa làn bạo hết nhơn đã dám ư tiện để làm những điều phi pháp. Mong rằng trị phạt một cách xứng đáng để răn cho kẻ khác trông thấy mà chừa những thói bất nhơn ấy đi.

Sinh người không có óc. — Cách vài hôm nay tại viện bảo-sản ở nhà-thương Huế, có một người đàn-bà đến ở chực sinh đẻ. Khi các cô đỡ đã xét xong đều lấy làm lạ rằng cái thai sản này hình như không có đầu nên phải báo với quan thầy thuốc đến xét, cũng quả quyết rằng đứa bé trong thai thật là không có đầu. Cách hai ngày sau người dân-bà ấy đã sinh một đứa con gái dân chỉ bằng quả cam thôi, mà lại không có não. Lạ lùng thay ! sinh ra thời đứa bé chết liền và đã bỏ nó vào trong phẩu dâm thuốc để xem. Ấy cũng một sự lạ thường vậy !

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Các tiệc tiễn hành. — Trong số báo trước trong mục này có nói ông Hoàng-Kim, thăng bổ bổ chánh tỉnh Bình-định, vậy xin cải chính lại là thăng bổ bổ-chánh tỉnh Quảng bình.

TOURANE

Mỗi cửa một ông. — Trong mấy hôm trời bể chuyển động mưa gió liên miên, ở đây có đón một tin lạ lắm : là tin cả ông lụy ; ngày hôm nay người ta nói ở cửa Tư-hiền có cả ông lụy, qua ngày mai lại nghe nói ở ngoài cửa Thuận, đến ngày mốt thì lẽ không phải là ở mạn ngoài nữa, mà lại là mạn trong, hết nói ở cửa Đợi, thì nói ở cửa An-hòa, rồi đến những cửa gì gì ở tận đâu đâu kia nữa. Nghe ra đã thì mỗi cửa bể đều có một ông lụy ; bởi thế cho nên trời thảm đất sầu mà quên cả khí hận thời tiết đi chăng đương nửa mùa xuân bỗng thấy mưa dầm gió bấc chẳng khác gì tháng chín tháng mười, mùa màng sắp gặt hái nay mai, cũng bởi gió mưa trái tiết mà có lẽ mất sạch hết.

Mà mãi đến hôm trời đã tạnh ráo rồi, cũng vẫn còn chưa biết hẳn là ông lụy ở đâu, quả có ông lụy hay không ? Nghe nói chiếc tàu Orénoque mắc gió tự ngoài Đồ-sơn, đi tới Touranne sáng ngày 25 Mars, trễ mất đâu mười lăm giờ ; nếu vậy thì e ở ngoài Bắc kỳ cũng có ông lụy nữa.

Một sự đồn bao giờ cũng ít thật ít hiểu hư, lại một sự mê bao giờ cũng mạnh hơn lẽ tự nhiên vậy.

Mưa gió hại mùa màng — Mùa tháng ba năm nay chỉ còn trong ít công vài mươi ngày nữa thì tháng bốn rồi, trông thấy quang cảnh phong đăng, đâu sự đều vui lòng chờ đợi : ai ngờ từ hôm 21 cho đến 26 Mars, mưa gió ở đâu xảy tới một cách khác thường ; nói rằng bão, cũng không phải, nói rằng lụt cũng không đúng, vì đường xá không ngập, nhà cửa không xiêu ; tuy vậy mà đồ-gỗ điền lại lăng mành mỏng, lúa bắp đậu khoai tới bời nghiêng ngả ; những thứ đã gần được gặt hái thì bị rục ra những thứ đương vậy nảy nở thì vàng úa ; chắc là mùa tháng ba này mười phần may lại chỉ còn ba ; vì bao nhiêu những dâm dật tuật trũng, về tiết này đều đương trồng trọt xanh tươi, mà bây giờ nước ứ lại hết ; thứ nuốt là khoai, thì có lẽ mất sạch cả rồi, và lúa đương làm nòng-nọc cũng cuju đòng khó trổ được.

Thật là bất cơm sắp và vô miệng mà bị đỡ rơi gần hết cả ; mong sao tự nay nắng rao luôn, thì mới có thể trông vào vụ tại được ít nhiều ; nếu không, thì tại e không tránh khỏi cái nạn cơ cận thinh linh rồi là nguy-hiểm vậy.

QUẢNG-NGÃI

Thời-tiết. — Từ tháng giêng đến giờ, khi trời đâm ấm, thình-thoảng lại có đôi ba trận mưa xuân rơi xuống một nơi, mát mẻ vô cùng, có cây ưa mà đều được xanh tươi rực rỡ, chắc có lẽ mấy may ra nhơn dân trong xứ được mùng hoa lợi kia ; bao ngày thì gió mát thời trong, mọi người đều vui lòng làm lụng, còn bao đêm thì trăng thanh cảnh đẹp, ai nấy đều hưng phấn cả xuân, tỉ thanh phố vỏ cho đến Nải bút, ra cho đến bến đò trà-giang, xe tay xe dạo, ít bảy lữ ba qua lại xuống lên, đua nhau đạo chơi ngoạn thưởng, coi ra chỗ thành thị nhỏ như vậy, mà gặp cảnh xuân cũng có vẻ vui thú vô cùng, huống chi là chỗ phồn hoa đô hội, kẻ sao cho xiết.

Ước gì thời tiết quanh năm, cứ được điều hòa mãi như thế thì chúng ta còn hiết bao là thú vui, mà nhà nông cũng được hoa lợi vô cùng vậy ! Đáng mong thay !

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn báo-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho báo-quán cả giấy quản báo, chứ xin đừng nhắn thư hỏi rõ rằng vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được) để chúng tôi gửi giấy lên khắc!

Nếu ai không gửi tiền theo thì cứ để người nhà cầm hoặc phải trả nặng hơn.

MỚI XUẤT BẢN.

THUYỀN TÌNH BỂ ÁI

của
Ông **NGUYỄN-BỒ-MỤC** dịch thuật
Dày 466 trang. — Giá bán 0$60 một quyển
Tiềnước gởi là 0$20
Pi quyển sách này nhiều trang, cho nên cần
Bìa đẹp, chữ in rất rõ ràng, dây hàng ba quyển
« ÝY AI MẸN NGỌC THỀ VÀNG »
Bán tại bản-quán và các cửa hàng sách
Mua mau kẻo hết !

Ngày các tàu tới tàu đi của hãng M. M. dự định
trong năm 1922

TÊN TÀU	Ở MARSEILLE CHẠY	ĐẾN HẢI-PHÒNG	Ở HẢI-PHÒNG CHẠY	VỀ MARSEILLE
Amboise	»	»	7 avril 1922	29 mai 1922
Cordillère	»	»	21 »	7 juin
Amazone	24 février 1922	28 mars 1922	5 mai	10 juin
Porthos	10 mars	11 avril	19 »	24 »
Angkor	24 »	28 »	2 juin	7 juillet
Chambord	7 avril	9 mai	16 »	21 »
Angers.	21 »	23 »	30 »	4 août
Az-le-Rideaux	5 mai	6 juin	14 juillet	18 »
Armand-Béhic	19 »	20 »	28 »	1er septembre
André-Lebon	2 juin	4 juillet	11 août	15 »
Amboise	16 »	18 »	25 »	29 »
Cordillère	30 »	1er août	8 septembre	13 octobre
Paul-Lecat	14 juillet	15 »	22 »	27 »
Angkor	28 »	29 »	6 octobre	10 novembre
Porthos	11 août	12 septembre	20 »	24 »
Chambord	25 »	26 »	3 novembre	8 décembre.
Angers.	8 septembre	10 octobre	17 »	22 »
Az-le-Rideau	22 »	24 »	1er décembre	6 janvier 1923
Armand-Béhic	6 octobre	7 novembre	15 »	19 »
André-Lebon	20 »	21 »	29 »	2 février
Amboise	3 novembre	5 décembre	12 janvier 1923	18 »
Cordillère	17 »	19 »	26 »	4 mars
Paul-Lecat	1er décembre	2 janv. 1923	9 février	18 »
Angkor	15 »	16 »	25 »	1er avril
Porthos	29 »	30 »	9 mars	15 »

Những ngày trên đó còn là dự định mà thôi, nhưng trước khi tàu tới tàu đi thì sẽ có giấy báo tin trước.

PHÒNG-THĂM-BỆNH
CỦA QUAN
Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LAURET
Thường thú đã sự tổng tốt đốc nhà thương Nguyên chuyên môn trong khoa phụ-khoa, tại Hôpital de Tunis, Fes, Rabat, Casablanca, Port-Saïd và cấp Đức
Phụ-khoa, hộ-sinh, chữa một số các thứ bệnh lậu, bệnh giang mai.
Phòng thăm bệnh tại ĐƯỜNG HÀ-LONG, 32.
KHÁM BỆNH : Giá 5 đồng một lần
3013.

CÁC CUỘC ĐI XEM
SĂN-NHIÊN
Tối thứ năm :
HUYẾT-Y KỲ-ÁN
Tự xưa đến nay, phàm việc ám mưu, dù cho bí-mật đến đâu, rồi cũng có một ngày phát xuất. Trong tích này có một ông quan xử một cái án Lưu-Giang, Lưu-Hải thực là tài tình kể cũng không kém gì Bao-Công.
Tối thứ sáu :
SƠN-HẬU ĐỆ NHI
Bản hội mà diễn tấn tuồng nào lắt là một vở tuồng thuộc lòng của bạn hát.

CINÉMA PALACE
(Nhà chiếu-bóng lớn phố Paul-Bert)
Tuần lễ từ thứ tư 29 Mars đến thứ ba 4 Avril 1922
Sẽ bắt đầu hôm ngày thứ năm mà chỉ nhất chớp lúc 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »
Các việc lớn trong thế giới.

"MATHIAS SANDORF"
Chia làm 9 hồi.
Rất gian-nan, rất hay trích ở tiểu-thuyết của Jules Verne
KỲ NAY CHỚP HỒI THỨ TƯ

BẢN-TÍNH THIÊN NHIÊN VẪN ĐẦY !
Cả kịch ở các biển Bắc và Nam cực
Chia làm 5 đoạn
Có Nell Shipman đóng trò
Hồi thứ IV, V và VII

TA HÃY BẮT MA
Hài kịch rất ngộ nghĩnh

Từ 1er Avril giờ đi
Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

NHÀ BA MŨI
85 giây nói 323
Nhà ba mũi cho thuê các thứ xe ngựa, Hiệu giồng rằng « M. Tạ-duy-Tư » ở phố Francis Garnier, số 13, Hanoi, mới mua lại của M. Aviat ở phố hàng Vôi, các thứ xe ngựa đẹp, bánh caoutchouc cho thuê đi, hay đám cưới thời Sais mặc quần áo chỉnh-đốn theo lối đời cưới.
Qui-khách muốn thuê, xin mới đến bán-hiệu nhà Ba Mũi, ở phố hàng Lọng, số 48, (Route Mandarine).
Có đóng các thứ xe mới và sửa, và bán yên ngựa đồ xe.
Nay cáo-bạch
Quản-lý, L. Va-ney-Mũi

XIN XEM CHO KỸ

Phần nhiều các qui-khách sem báo thấy có đăng cáo-bạch của bản-hiệu đến khi về mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sai nhờ mà làm ra không dùng được, lại biết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời kính trình cùng qui-khách rõ cho : bổ sin việc ngộ-nhận rủi ro đó có lòng chiếu-cố đến bản hiệu thì xin nhận rõ :

« Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trùng-thiện, số ainh 84 Hanoi.

Nay kính,
Dr. Montès,
Số 8 Paul-Bert Hanoi.

PHÁP-VIỆT TỰ-VỰNG

(Dictionnaire Franco-Annamite)

Của V. BARBIER tiên sinh soạn

Thực đủ — Thực tiện

Đóng bìa cứng . . . . 1$10

Đóng bìa giấy mềm. 0 95

Bán tại : hàng sách MẠC-ĐÌNH-TƯ số 136, phố hàng Bông, Hanoi.

3216

MỚI SANG, MỚI SANG

Quí khách nên viết giấy về Hiệu NAM-THỊNH, số 6, phố Hàng Ngang, Hanoi mà lấy giá hàng. Bản-hiệu mới nhận được nhiều thứ laine may complets và pardessus, satin, cachemire, cùng các thứ hàng tấm khác, không kể xiết. Bản-hiệu xin tỉnh hầu các Ngài một giá đặc biệt.

MUA BUÔN SẼ CÓ GIÁ RIÊNG 3015

Lấm kiểu nhiệm mùi

GIÁ LẠI HẠ

TIẾN - HÀM

BOTTIER — CHAPELIER

7, Rue des Cuisses, Hanoi

3196

HOÁN-VĂN

Vẽ tranh, vẽ kiểu và vẽ ruyền thần

73, Phố hàng Bông, Hanoi

MỚI VẼ XONG MẤY THỨ TRANH TAM-QUỐC RẤT ĐẸP

Mới có các thứ giá-g rong mặt đá và giá gương vẽ sơn vào kính lối mới.

Bản hiệu có vẽ được nhiều thứ tranh thấy mạc và thuốc theo lối mới, trông rất đẹp và rất nhã, ông bà nào hoặc hiệu nào ở các tỉnh xa muốn mua buôn, xin viết thư về, bản-hiệu sẽ tính giá bán buôn.

Nay kính
Hoán Văn hiệu
2643 73, Phố hàng Bông, Hanoi

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài được rõ-báo rằng : phàm những số tiền quá hai hào (0$ 20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes); chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấn thư (timbres-postes), từ thứ 0f.10 (0$04) trở xuống, chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

THÁI-HƯNG

21, Phố Hàng Bông, 21

HANOI

Kính trình các quí-khách, Bản-hiệu bán đủ các thứ mũ kiểu mới thật nhã (Casques Fantaisie) các thứ mũ mây (Chapeaux piqués), mũ feutres đủ các thứ mài và khăn xếp nữa.

Bản-hiệu có nhiều thợ khéo, làm rất tinh-xảo, kỹ-lưỡng, nhanh-nhẹ. Giá bán hạ hơn các nơi.

Bản hiệu có bán buôn, bán lẻ đi các tỉnh. Các quí-khách ở xa muốn mua hàng xin bản-hiệu xin viết thư lại. Bản-hiệu sẽ gửi hàng đi ngay, theo lối lĩnh hóa giao ngân (Contre Remboursement). Xin các quí khách chiếu cố.

2025 THÁI-HƯNG kính bạch.

HIỆU PHAN-ĐỨC-THÀNH

PHỐ HÀNG NGANG, SỐ 2. — HANOI

CÓ BÁN ĐỦ CÁC THỨ HÀNG VỀ MÙA RÉT :

Các thứ Gấm — Các thứ Đoạn — Các thứ Satin — Các thứ Dạ — Các thứ Vóe — Các thứ Nhiễu — Các thứ Cachemire — Alpaga — Tussor Faille — The — Xuyến — Lụa — Lượt Là, vân vân...

Đủ các thứ hàng mùa đi lót rất đẹp.

3020

Huilerie & Savonnerie de l'Extrême Orient

HAIPHONG

Là một nhà máy to nhất ở cõi Viễn-Đông này của người Đại-Pháp lập lên để chế ra các thứ sà-phòng và các thứ dầu

Sà phòng trắng và đen để rật, nấu theo lối Marseille : hạng 72 o/o, hạng 60 o/o và hạng thường.

Sà-phòng thơm để rửa mặt, làm theo kiểu thủ thế nào, nặng nhẹ bao nhiêu, đặt tên hay đặt hiệu gì tùy theo ý muốn của các bạn hàng, ai muốn đặt thế nào, bản-hiệu cũng xin nhận làm như thế.

Những thứ bản-hiệu chế ra :

Dầu lau máy	Sà-phòng nước
Dầu thắp đèn	Nhựa thông chín
Dầu lau khí giới	Dầu sáng (térébenthine)
Các thứ dầu khác nữa	Hắc-ín

Các thứ vật vãnh :

Thuốc rật quần áo	Sáp đánh sàn gác	Nước tẩy uế
Lơ hồ quần áo	Sáp đánh đồ gỗ	Si gắn chai
Các thứ khô dầu	Các chất hóa-học	Các thứ nước-hoa

CAFÉ, RESTAURANT HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 63 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bàn-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách bình-đẳng, mà lại đề tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tích cũng được, và cũng một giá tiền.

Có xe Ô-TÔ cho các quí-khách đi gỡi, hoặc đi các tỉnh

Giây nói số : 280 — hoặc số : 150

Phụ quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán 2049

RƯỢU QUINQUINA CUSSAC

Rất bổ

dùng cho những người ốm yếu.

BÁN TẠI

NHÀ

GUICHEAUD FRERES

ở Hanoi-Haiphong, và tất cả các cửa hàng bán lẻ ở các tỉnh.

3061

Chúng tôi nhận lại cửa hàng này mà cũng có đủ đồ nhiều kiểu mẫu mới chế ra đẹp làm và hạ hơn cũ.

Cửa hàng tôi chuyên môn đóng và chế đủ các mẫu đồ gỗ rất đẹ mới và bán giá phải chăng, có in ra cả catalogue theo như lối bán quý-quốc vẫn, gửi sang bán này đã biếu các quý khách ở xa gần muốn đóng đồ kiểu nào thì cho người nhà lại lấy hay là gửi thư lại thì tiện tính theo cả timbre làm sẵn phải tốn gửi đi biếu các quý khách xem.

LƯU-BÁ-VI, Propriétaire
VINH-XƯƠNG
ci, Rue Pellerin tức là phố Lò-cỗ, Hanoi
Téléphone 216 3021

Nhà Bán đồ « TÂM-TÂM » Hà nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

SOCIÉTÉ DES PHOSPHATES DU TONKIN

133, Avenue Paul Doumer à Haiphong

XƯƠNG-TÂN (PHOSPHATES) là một thứ bột vun lên, giống mầu, rất tốt. Vun ruộng bằng XƯƠNG-TÂN thì lúa rất rẻ ra được gấp hai, gấp ba.

Hội chúng tôi tính nào cũng có người đứng ĐẠI-BIỂU

Ai muốn hỏi hợn gì, xin cứ gửi giấy cho chúng tôi tại Haiphong, 133, Avenue Paul Doumer (Phố Cầu-Đất).

Chúng tôi bán giá như sau này, hàng lấy tại nhà-máy ở Haiphong

22 $ 00 một tấn PH. 49/24. Thứ bột để vun ruộng-chua.

32 . 00 một tấn PH. S Thứ bột này thông dụng cả ruộng-chua, ruộng-ngọt 3036

HIỆU BÁN KÍNH VỆ-SINH

Bản-hiệu bán đủ các thứ kính vệ-sinh xem sách, cộn thì, các thứ kính dưỡng mục đủ các mầu; kính đi ô-tô và tàu bay, nhiều kiểu lạ và đeo trông rất nhã mà giá lại rẻ hơn mọi nơi. Xin mời các ngài hiệu cứ đến xem, bản-hiệu đã có riêng một tay chuyên-môn thạo về nghề thử kính để hầu tiếp các ngài.

LY-SENG-BAO dit CHEONG-HING

42, Phố hàng Bè. Hanoi

NHÀ MÁY ÉP DẦU

ĐÁNH GIÂY THÉP GILLETTE HANOI

ĐINH-XUÂN-MAI

GIÂY NÓI 324

CÔNG-TY

Phố Đường Mới, số nhà 3, Hanoi

(Gần nhà thương chữa mắt)

Có bán đủ các thứ dầu Annam, các thứ khô dầu để bón ruộng; Giá phải chăng, dầu thực trong sạch.

Lại có mua cả các thứ hạt dầu.

3014

HIỆU BÀO-CHẾ VÀ LUC-HỢP

CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM

Ed. MONTÈS

Quan Bào-chế hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 85

HÓA-HỌC CHẤT

và các thứ thuốc bào-chế

THUỐC ĐAU MẮT

Hiệu BONNET-CARD, trị các thứ đau mắt

THUỐC SOLUTION R. của ông HOLBÉ để chữa a-phiện

SOLUTION R HOLBÉ

2 $ 50 một chai

Thuốc hiệu mới « Muốn dùng thuốc này phải có đơn quan Đốc-tờ người Pháp thì mới có thể mua được.

Guottes « MÉTHARSINATE »

1 $ 00 một lọ

Thuốc bổ máu, khi ăn-ngủ, mất mặt không muốn làm việc gì : dùng thuốc này hay lắm !

Mấy thứ bản-hiệu hay hơn :

Các thứ thuốc nước dùng để tiêm vào da như thuốc bổ CACODYLATE DE SOUDE

Thuốc tiêm gọi là 914, trị bệnh Giang-mai

Thuốc ho-có SIROP PECTORAL đặc-có, ho mãi.

Thuốc lào chỉ người lớn dùng được thôi

Thuốc lậu hiệu MONTÈS

thuốc uống = 2 $ 00 lọ 30 viên

thuốc tiêm = 0 $ 90 một chai

Liều các chứng lậu : chẳng kì mới hay cũ, uống thuốc cachexia antiseptique và thụt thuốc blennorrhée của Bản-hiệu thì chắc khỏi. Thuốc này đã chữa được nó số người phải bình lắm.

Gouttes « VIRGINIE »

1 $ 00 một lọ

Trị những bệnh đàn bà như : Kinh nguyệt không đều, hay là khi hành kinh đau đớn mình mẩy, nhức đau bụng, ỉa chảy, uống thuốc này đều mau tiêu lắng lại màu tốt trong sạch đỏ hoa kinh.

BỔ BUỘC THUỐC

BỔ DÙNG ĐỂ TRI-NGHIỆM HÓA-HỌC

ĐỒ MÔ-SÉ

Kính-ảnh, đồ-ảnh, thuốc-ảnh hiệu LUMIÈRE và JOUGLA và giấy ảnh, hiệu Ilford et Velox

Bán chịu và bán buôn kín

Bán cất và hàm lỏ

« THUỐC DẺRÉ »

0 $ 90 một chai 1/4 litre

Trị bệnh giang mai bất kì mới hay cũ : Dùng thuốc này rồi thì tất nên uống thuốc này cho nó mạnh. Dùng thuốc khác rồi cũng cần phải uống thuốc này thì mấy chắc khỏi hẳn được ! Thuốc này rất hay, rất quí ; ai chẳng hợp gì đến sự sinh con, lại bổ sức cho người có bệnh.

Muốn dùng thuốc này trong một tháng thì nên mua một chai lớn 1litre. Giá có 2 $ 50 mà thôi.

No 40

TÁI-SINH-DUYÊN

(Sự-tích Mạnh-lệ-quân)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Mạnh-sĩ-nguyên giật mình kinh sợ, ở trên lầu bước xuống, công tử là *Mạnh-gia-linh* sẽ rỉ tai hỏi rằng :

— Chẳng hay *Kỳ thịnh-đức* đến có việc gì, hay là bắt *Mạnh lệ quân* đó chăng ?

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Nào biết được là việc gì !

Nói xong, hai cha con cùng mũ áo để ra nghênh-tiếp. Khi *Kỳ-thịnh-đức* cùng các quan đến, *Mạnh-sĩ-nguyên* mời vào, rồi truyền người nhà pha trà. *Kỳ-thịnh-đức* bảo *Mạnh-sĩ-nguyên* rằng :

— Lão-phu đến đây hôm nay là để báo tin mừng của lệnh-ái đó. Hễn có chiếu thư, xin tiên-sinh mở xem, rồi sửa-soạn đồ tư-trang cho lệnh-ái đi.

Mạnh-sĩ-nguyên mở chiếu-thư ra xem, *Mạnh-gia-linh* với vàng bước đến bên cạnh, trông thấy chiếu-thư, cũng có lòng cảm-tức. *Mạnh-sĩ-nguyên* nói với *Kỳ-thịnh-đức* rằng :

— Việc này xin quan Thừa-tướng hãy cho ty-chức thương-nghị một đôi lời.

Kỳ-thịnh-đức nghe nói, có ý không bằng lòng mà rằng :

— Tiên-sinh định thương-nghị điều gì ?

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Nguyên là *Lưu-khuê bích* chỉ trúng có 2 phát tên, cho nên ty-chức mới nhận sính-lễ của nhà *Hoàng phủ*. Không ngờ *Lưu* quốc-trượng lại bênh con mà ức *Hoàng-phủ kính* đi đánh Phiên, làm cho nhà *Hoàng-phủ* phải tan-nát. Nay lại ỷ thế *Lưu* hoàng-hậu tâu với thánh-thượng để cho quan Thừa-tướng ra đây làm chủ-hôn, bắt tiện-nữ phải kết-duyên cùng *Lưu-khuê-bích*. Ty-chức đây cũng bỗ mình là nhà thi-lễ, có lẽ nào lại gả con hai lần !

Kỳ-thịnh-đức biến sắc mặt mà đáp rằng :

— Tôi cùng tiên-sinh đều là bậc đại-thần trong triều-đình cả, nay triều đình đã tứ-hôn, có lẽ nào ta dám trái mệnh. Tiên-sinh nên ở ao mau cho cười mới trọn đạo làm tôi.

Mạnh-sĩ-nguyên thấy *Kỳ-thịnh-đức* biến sắc mặt, lại sợ bẫu khẹp mình vào tội « Khi quân », mới phải dẫn dịu mà đáp rằng :

— Không phải ty-chức dám trái mệnh, nhưng sợ thiên-hạ chê cười là một con gái mà nhận sính-lễ của hai nhà thì Đ-thọ biết dường nào !

Kỳ-thịnh-đức lại tươi cười nét mặt mà rằng :

— Tiên-sinh nghĩ lầm ! Nay nhà *Hoàng phủ* bị tội phản-nghịch thì sự nhân-duyên của lệnh-ái thật là một đôi. Và *Lưu* quốc-cữu tài mạo song toàn, lại được thánh-thượng tứ-hôn còn sĩ diện bình-phẩm nữa ! Bây giờ tôi xin lui về công-quán đợi nhà họ *Lưu* chọn ngày làm lễ cưới. Sau khi cưới 12 ngày thì *Lưu* quốc-cữu lại phải theo tôi về Kinh để cung chức. Tiên-sinh nên sửa soạn các đồ tư-trang cho lệnh-ái, kẻo lâm-thời mà vội-vàng không kịp.

Mạnh-sĩ-nguyên vâng lời, định sẵn tiệc để mời *Kỳ-thịnh đức*. *Kỳ-thịnh-đức* từ chối, trở về công quán. Cha con *Mạnh-sĩ-nguyên* tiễn *Kỳ-thịnh-đức* về rồi, lui vào nhà trong. Hàn phu-nhân cũng cả mừng đều xúm lại hỏi chuyện. *Mạnh-sĩ-nguyên* bảo *Mạnh-lệ-quân* rằng :

— Con ơi ! Xưa nay ta vẫn không dám nói rõ việc nhà *Hoàng-phủ* là sợ con có ý lo-phiền, nay việc đã tới nơi, thế tất phải nói thực.

Nói xong, liền thuật hết những việc gia-quyến nhà *Hoàng phủ* bị bắt cho *Mạnh-lệ quân* nghe.

Mạnh-lệ-quân nói :

— Con chắc thế nào *Lưu-tiệp* cũng tâu với triều đình rằng con là con dâu nhà *Hoàng-phủ*, cho nên triều-đình sai quan Thừa-tướng đến đây để bắt con. Nếu vậy thì con cũng đành phận chịu chết, chứ không lấy làm hổ-hận.

Mạnh-sĩ-nguyên nói :

— Không phải thế ! Số là *Lưu* hoàng-hậu tâu với thánh-thượng xin cho con kết duyên cùng *Lưu-khuê-bích*, cho nên triều đình sai quan Thừa tướng đến làm chủ hôn. Ta thiết-tưởng tài-mạo *Lưu-khuê-bích* cũng chẳng kém gì *Hoàng-phủ thiếu-hoa*, nay lại được gia phong làm Trấn-quốc đại-tướng quân. Hễ con thuận thì khi làm lễ cưới xong, tức là một vị mệnh-phụ đó. Con nên nghe lời cha, trước là khỏi tội « Khi quân », sau là sự nhân-duyên của con được hoàn-hảo.

Mạnh lệ-quân nghe nói, cầm gan tím ruột kêu lên một tiếng thật to, rồi ngã lăn ra, bất tỉnh nhân-sự. *Tô-đình-tuyết* ngồi thầm : nếu vậy thì cái số mệnh của ta, cũng chẳng ra gì. Ta cùng *Hoàng-phủ thiếu-hoa* đã đính-ước với nhau ở trong giấc mộng, mà nay nhà *Hoàng-phủ* bị họa thời thì ta đành thủ tiết một đời. *Tô-đình-tuyết* nghĩ vậy, hai hàng nước mắt, chảy xuống dòng dòng. Nàng cũng cùng với mọi người trong nhà xúm lại mà gọi *Mạnh-lệ-quân*.

Gọi trong hồi lâu, *Mạnh lệ-quân* mới tỉnh dậy, rồi gạt nước mắt mà nói rằng :

— *Hoàng-phủ* nguyên soái làm một vị đại-thần, khi nào chịu đều hàng quân Phiên, để di-uy đến gia-quyến. Con chắc là *Hoàng-phủ* nguyên-soái bị giam-cầm ở bên Phiên, rồi cha con *Lưu-tiệp* thông mưu với quan triều-phủ *Sơn-đông*, mạo tấu việc này để vu hãm cho nhà *Hoàng-phủ* mà lập kế tranh mối nhân duyên. Nay lại ỷ thế *Lưu* hoàng hậu tâu với triều-đình giáng chỉ tứ hôn. Nhà *Hoàng-phủ* thực vì con mà bị hại. Con nay bổ phận nữ-lưu, tiếc không thể cắm dao đâm chết cha con *Lưu-tiệp* để báo thù cho chồng, khi nào lại chịu thất thân với phường gian-nịnh. Thôi thì con xin liều mình tự-tử, cho tỏ cái trinh-tiết của bọn nữ lưu vậy.

Mạnh-sĩ-nguyên khuyên giải mà rằng :

— Nay có thánh chỉ làm chủ-hôn, chẳng thiên bộ không ai dám nghị-luận.

Mạnh-lệ-quân khóc rằng :

— Thân-phụ ơi ! Chẳng qua vì thân-phụ thương con mà nói câu ấy. Nhưng con đây há lại không hiểu được cái nghĩa « Phụ-nhân tòng nhất » hay sao ! Con về có mưu kế quyết không chịu để điếm nhục đến tiên-tổ.

Nói xong, lại nức nở khóc hoài. *Hàn phu-nhân* sẽ bảo *Tô đại-nương* rằng :

— Mụ và *Tô-đình-tuyết* nên đưa tiểu-thư về phòng yên nghỉ, và khiến lời khuyên-giải, chớ để cho tiểu-thư lo-phiền.

Mẹ con *Tô-đình-tuyết* đưa *Mạnh-lệ-quân* về *U-hương* các yên nghỉ. *Mạnh-gia-linh* thấy em gái đã lui ra rồi, mới nói với thân phụ rằng :

— Con thiết-tưởng cha con *Lưu-tiệp* lộ tâm mưu hại nhà *Hoàng phủ* đã tranh-hôn, mà nay ta lại vâng lời thì há chẳng điếm-nhục đến tiên-tổ lắm ru ! chi bằng ta dâng biểu tâu hết đầu đuôi để thánh-thượng biết rằng *Lưu-khuê-bích* trước đã phòng hỏa ở *Tiêu-xuân đình*, mưu hại *Hoàng-phủ-thiếu-hoa* không được, mới nói với thân-phụ tiến-cử *Hoàng-phủ* nguyên-soái đi đánh Phiên, nay lại vu tội để lập kế tranh-hôn, vân vân. Nếu thánh-thượng đã biết rõ tình hình thì hoặc giả có thu-hồi đạo chiếu-chỉ này chăng, ta cũng được hả cái lòng căm tức.

(Còn nữa).

Certifié l'insertion

Imprimerie de Trung-bắc Tân Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN